

ISSN 2076–1554

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ВГО Українська академія наук

Гілея
Науковий вісник
збірник наукових праць

- *Історичні науки*
- *Філософські науки*
- *Політичні науки*

Випуск 110 (№ 7)

Київ – 2016

Збірник засновано 2004 року. Вихід з друку – щомісячно**Фахове видання**

з філософських, політичних наук затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 747 від 13 липня 2015 р., з історичних наук наказом МОН України № 1328 від 21 грудня 2015 р. (перереєстрація)

Свідомство про державну реєстрацію (перереєстрацію) друкованого засобу масової інформації: серія КВ № 19946 – 9746 ПР від 31 травня 2013 року

Друкється за рішенням:

Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 14 від 23 червня 2016 р.); Президії ВГО Української Академії Наук (протокол № 16-06-23 від 23 червня 2016 р.)

Збірник входить до міжнародної індексації

EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); EBSCO InfoBase Index (Індія); РИНЦ (Росія).

Рецензенти:

Панчук М. І., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Степико М. Т., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
Онисьченко І. Г., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)

Шеф-редактор:

Андрущенко В. П.,
 д-р філос. наук, проф., член – кор. НАН України,
 акад. НАПН України
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Головний редактор:

Вашкевич В. М.,
 д-р філос. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Співредактори:

Акопян В. Г.,
 д-р філос. наук, ст.н.с.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Кивлюк О. П., д-р філос. наук, ст.н.с.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Муляр В. І.,
 д-р філос. наук, проф. (Україна, Житомир)
Предборська І. М.,
 д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)

Відповідальний секретар:

Халамендик В. Б.,
 д-р філос. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Редакційна рада:

Андрущенко В. П., д-р філос. наук, проф.,
 член – кор. НАН України, акад. НАПН України
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Вашкевич В. М., д-р філос. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Євтух В. Б., д-р іст. наук, проф.,
 член-кор. НАН України
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Зеленков А. І., д-р філос. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Колесник В. Ф., д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
 (Україна, Київ)
Мирзаханян Р., д-р іст. наук, проф. (Армєнія, Єреван)
Михальченко М. І., д-р філос. наук, проф., член-кор. НАН України
 (Україна, Київ)
Рафальський О. О., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Солдатенко В. Ф., д-р іст. наук, проф., член-кор. НАН України
 (Україна, Київ)

Редакційна колегія:

З історичних наук:
Войцехівська І. Н., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Дробот І. І., д-р іст. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Журба М. А., д-р іст. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Лазько Г. Г., д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)
Лисак В. Ф., д-р іст. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Михайлюк В. П., д-р іст. наук, проф. (Україна, Вінниця)
Стоян Т. А., д-р іст. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Чернега Л. М., д-р іст. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Шановал Ю. І., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

З філософських наук:

Абасов А. С., д-р філос. наук, професор (Азербайджан, Баку)
Базалук О. О., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
Бєх В. П., д-р філос. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Воронкова В. Г., д-р філос. наук, проф. (Україна, Запоріжжя)
Герасимова Е. М., д-р філос. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Гарбар Г. А., д-р філос. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Жадько В. О., д-р філос. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Жишко Т. А., д-р філос. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Купепал С. В., д-р філос. наук, проф. (Україна, Полтава)
Миколайчак А., д-р хабілітований, проф. (Польща, Познань)
Онїшко О. Ф., д-р техн. наук, проф. (Україна, Київ)
Свириденко Д. Б., д-р філос. наук, доц.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Тецлав С., д-р філос. наук, проф. (Польща, Бидгощ)
Уваркіна О. В., д-р філос. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Яшанов С. М., д-р пед. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

З політичних наук:

Андрусинян Б. І., д-р іст. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Балабанов К. В., д-р політ. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Варзар І. М., д-р політ. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Войналович В. А., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Іванов М. С., д-р політ. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Кізіма С. А., д-р політ. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Котигоренко В. О., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Крась І., д-р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)
Лапина С. В., д-р соц. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Макаренко Л. Л., д-р пед. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Остапенко М. А., д-р політ. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Римаренко С. Ю., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Савельєв В. Л., д-р іст. наук, проф.
 (Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Срогошу Т., д-р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)

Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. – К. : «Видавництво «Гілея», 2016. – Вип. 110 (7). – 432 с.

Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.

ISSN 2076-1554

Natsional'nyy pedahohichnyy universytet
imeni M. P. Drahomanova

VHO Ukrayins'ka Akademiya Nauk

Hileya

*naukovyy visnyk
zbirnyk naukovykh prats'*

- *Istorychni nauky*
- *Filosofs'ki nauky*
- *Politychni nauky*

Vypusk 110 (№ 7)

Kyyiv – 2016

Zbirnyk zasnovano 2004 roku. Vykhid z druku – shchomislyachno**FAKHOVE VYDANNYA**

z filosos'kykh, politychnykh nauk zatverdzheno nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy
№ 747 vid 13 lypnya 2015 r., z *istorychnykh nauk nakazom MON Ukrainy № 1328 vid 21 hrudnya 2015 r. (nepepeestpaia)*

Svidotstvo pro derzhavnu reyestratsiyu (pereyestratsiyu) drukovanoho zasobu
masovoyi informatsiyi: seriya KV № 19946 – 9746 PR vid 31 travnya 2013 roku

Drukuyet'sya za rishennyam:

Vchenoyi rady Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova
(protokol № 14 vid 23 chervnya 2016 r.); Prezydiyi VHO Ukrainy's'koyi Akademiyi Nauk (protokol № 16-06-23 vid 23 chervnya 2016 r.)

Zbirnyk vkhodyt' do mizhnarodnoyi indeksatsiyi

EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); EBSCO InfoBase Index (Indyya); RYNTs (Rosiya).

Retsenzenty:

Panchuk M. I., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Stepyko M. T., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Onyshchenko I. H., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Laz'ko H. H., d–r ist. nauk, prof. (Bilorus', Homel')
Lysak V. F., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Mariupol')
Mykhaylyuk V. P., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Vynnytsya)
Stoyan T. A., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Chernea L. M., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Shapoval Yu. I., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Shef – redaktor:

Andrushchenko V. P., d–r fil. nauk,
prof., chlen–kor. NAN Ukrainy, akad. NAPN Ukrainy
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Holovnyy redaktor:

Vashkevych V. M., d–r fil. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Spivredaktory:

Akopyan V. H., d–r fil. nauk, st.n.s.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Kyvylyuk O. P., d–r fil. nauk, st.n.s.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Mulyar V. I., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Zhytomyr)
Predbors'ka I. M., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Vidpovidal'nyy sekretar:

Khalamendyk V. B., d–r fil. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Redaktsiyna rada:

Andrushchenko V. P., d–r fil. nauk, prof., chlen–kor. NAN Ukrainy,
akad. NAPN Ukrainy
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Vashkevych V. M., d–r fil. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Yevtukh V. B., d–r ist. nauk, prof., chlen–kor. NAN Ukrainy
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Zelenkov A. I., d–r fil. nauk, prof. (Bilorus', Minsk)
Kolesnyk V. F., d–r ist. nauk, prof., chlen–kor. NAN Ukrainy
(Ukrayina, Kyiv)
Myrzakhanyan R., d–r ist. nauk, prof. (Armeniya, Yerevan)
Mykhal'chenko M. I., d–r fil. nauk, prof., chlen–kor. NAN Ukrainy
(Ukrayina, Kyiv)
Rafal's'kyy O. O., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Soldatenko V. F., d–r ist. nauk, prof., chlen–kor. NAN Ukrainy
(Ukrayina, Kyiv)

Redaktsiyna kolehiya:**Z istorychnykh nauk:**

Voytsekhivs'ka I. N., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Drobot I. I., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Zhurba M. A., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Z filosos'kykh nauk:

Abasov A. S., d–r fil. nauk, profesor (Azerbaydzhan, Baku)
Bazaluk O. O., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Bekh V. P., d–r fil. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Voronkova V. H., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Zaporizhzhya)
Harbar H. A., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Mykolayiv)
Herasyimova E. M., d–r fil. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Zhad'ko V. O., d–r fil. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Zhyzhko T. A., d–r fil. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Kutsepal S. V., d–r fil. nauk, prof. (Ukrayina, Poltava)
Mykolaychak A., d–r khabilitovanyy, prof. (Pol'shcha, Poznan')
Onipko O. F., d–r tekhn. nauk, profesor (Ukrayina, Kyiv)
Svyrydenko D. B., d–r fil. nauk, dots.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Tetslav S., d–r fil. nauk, prof. (Pol'shcha, Bydzhoshch)
Uvarkina O. V., d–r fil. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Yashanov S. M., d–r ped. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Z politychnykh nauk:

Andrusyshyn B. I., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Babkina O. V., d–r polit. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Balabanov K. V., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Mariupol')
Varzar I. M., d–r polit. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Voynalovych V. A., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Ivanov M. S., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Mykolayiv)
Kizima S. A., d–r polit. nauk, prof. (Bilorus', Minsk)
Kotyhorenko V. O., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Kras' I., d–r khabilitovanyy, prof. (Pol'shcha, Chenstokhov)
Lapyna S. V., d–r sots. nauk, prof. (Bilorus', Minsk)
Makarenko L. L., d–r ped. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Ostapenko M. A., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Rymarenko S. Yu., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Savyel'yev V. L., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Srohoshu T., d–r khabilitovanyy, prof. (Pol'shcha, Chenstokhov)

Hileya: naukovy visnyk. Zbirnyk naukovykh prats' / Hol. red. V. M. Vashkevych. – K. : «Vydavnytstvo «Hileya», 2016. – Vyp. 110 (7). – 432 s.

Kontseptsiya zbirnyka bazuyet'sya na bahatoplanovomu naukovomu vysvitleni problem informatsiynoyi tsyvilizatsiyi, shcho formuyet'sya. Osnovni rubryky okhopyuyut' haluzi istorychnykh, filosos'kykh ta politychnykh nauk. Rozrakhovanyy na fakhivtsiv humanitarnykh ta sotsial'no–politychnykh nauk.

ПРЕДСТАВНИЦТВА

збірника «Гілея: науковий вісник» в Україні

ВІННИЦЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Вінницький національний технічний університет)
керівник **Денисюк С. Г.**, доктор політичних наук, професор
e-mail: sg_denisyyk@mail.ru

ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара)
керівник **Вершина В. А.**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: mailto:vivi.dp@mail.ru

ДОНЕЦЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Донецький національний університет)
керівник **Андрієнко О. В.**, доктор філософських наук, доцент
e-mail: elena_andrienko8@mail.ru

ЗАПОРІЗЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Запорізький національний технічний університет)
керівник **Ємельяненко С. О.**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: gileya_zaporizhzhya@ukr.net

ІВАНО–ФРАНКІВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано–Франківськ)
керівник **Дичковська Г. О.**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: go_osmomysl@ukr.net

ЛУГАНСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, м. Вінниця)
керівник **Михайлюк В. П.**, доктор історичних наук, професор
e-mail: vital_mih@ukr.net

ЛЬВІВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Національний університет «Львівська політехніка»)
керівник **Карівець І. В.**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: sacre@ukr.net

МАРІУПОЛЬСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Маріупольський державний університет)
керівник **Булик М.**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: vorlok@ukr.net

МИКОЛАЇВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського)
керівник **Макарчук С. С.**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: rvgreabis@farlep.mk.ua
координатор **Шкуренко К. О.**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: sh_kamila@mail.ru

ОДЕСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Одеський національний університет імені І.І. Мечникова)
керівник **Барвінська П. І.**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: barwinskaja@ua.fm

ПОДІЛЬСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Подільський державний аграрно–технічний університет, м. Кам'янець–Подільський)
керівник **Колосюк І. А.**, кандидат філософських наук, доцент
e-mail: ikolosyuk@ukr.net

ПОЛТАВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Полтавський факультет Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого)
керівник **Куцєпал С. В.**, доктор філософських наук, професор
e-mail: svkutsepal@rambler.ru

СУМСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Сумський державний університет)
керівник **Дегтярьов С. І.**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: starsergo@bigmir.net

ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
керівник **Кліш А. Б.**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: Klish_Andriy@ukr.net

УЖГОРОДСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Ужгородський національний університет)
керівник **Мелеганич Г. І.**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: melgi@ukr.net

УМАНСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)
керівник **Кривошея І. І.**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: igor kryvosheia@gmail.com

ХАРКІВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»)
керівник **Владленова І. В.**, доктор філософських наук, професор
e-mail: vladlenova@email.ua

ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Хмельницький національний університет)
керівник **Гоцуляк В. М.**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: gotsylak@ukr.net

ЧЕРКАСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького)
керівник **Васильчук Є. О.**, кандидат політичних наук, доцент
e-mail: vasilchuk84@bk.ru

ЧЕРНІГІВСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

(Чернігівський державний інститут економіки і управління)
керівник **Тополь О. В.**, доктор філософських наук, доцент
e-mail: topololga@ukr.net
координатор **Горобець С. М.**, молодший науковий співробітник
e-mail: olen-g@yandex.ru

ПРЕДСТАВНИЦТВО

збірника «Гілея: науковий вісник» в Азербайджані

(Національної Академії Наук Азербайджану, м. Баку)
керівник **Махмудов М. А.**, доктор філософії
e-mail: matlabm@yandex.com
координатор **Рагимлі Р.**, науковий співробітник
e-mail: rus_rahimli@yahoo.com

ПРЕДСТАВНИЦТВА

збірника «Гілея: науковий вісник» в Білорусі

(Академія управління при Президентові Республіки Білорусь, м. Мінськ)
керівник **Алейникова С. М.**, кандидат соціологічних наук, доцент
e-mail: alejnsvetlana@yandex.ru
(Брестський державний університет імені О. С. Пушкіна, м. Брест)
керівник **Шостак Г. В.**, кандидат педагогічних наук
e-mail: shostak1964@brest.by
(Гомельський державний університет імені Франциска Скорини, м. Гомель)
керівник **Мезга М. М.**, кандидат історичних наук, доцент
e-mail: nmezga@gsu.by

ПРЕДСТАВНИЦТВА

збірника «Гілея: науковий вісник» в Польщі

(Університет імені Адама Міцкевича в Познані)
керівник **Димчик Р.**, доктор, викладач,
e-mail: dymczyk@wp.pl
(Інститут історії Академії імені Яна Дługоша в Ченстохові)
керівник **Моравець Н.**, доктор, викладач
e-mail: mornor@wp.pl

Запрошуємо Вас відвідати наш сайт: www.gileya.org

E-mail: gileya.org.ua@gmail.com

Див. також: Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: www.nbuv.gov.ua/portal

Розділ: Наукова періодика України: журнали та збірники наукових праць

PREDSTAVNYTSTVA

zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Ukraini

VINNYTS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Vinnyts'kyy natsional'nyy tekhnichnyy universytet)
kerivnyk **Denysyuk S. H.**, doktor politychnykh nauk, profesor
e-mail: sg_denisiyk@mail.ru

DNIPROPETROVS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Dnipropetrovs'kyy natsional'nyy universytet imeni Olesya Honchara)
kerivnyk **Vershynya V. A.**, kandydat filsofs'kykh nauk, dotsent
e-mail: mailto:vivi.dp@mail.ru

DONETS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Donets'kyy natsional'nyy universytet)
kerivnyk **Andriyenko O. V.**, doktor filsofs'kykh nauk, dotsent
e-mail: elena_andrienko8@mail.ru

ZAPORIZ'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Zaporiz'kyy natsional'nyy tekhnichnyy universytet)
kerivnyk **Yemel'yanenko Ye. O.**, kandydat filsofs'kykh nauk, dotsent
e-mail: gileya_zaporizhzhya@ukr.net

IVANO-FRANKIVS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Prykarpat-s'kyy natsional'nyy universytet imeni Vasylya Stefanyka,
m. Ivano-Frankivs'k)
kerivnyk **Dychkovs'ka H. O.**, kandydat filsofs'kykh nauk, dotsent
e-mail: go_osmomysl@ukr.net

LUHANS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Skhidnoukrayins'kyy natsional'nyy universytet
imeni Volodymyra Dalya, m. Vinnytsya)
kerivnyk **Mykhaylyuk V. P.**, doktor istorichnykh nauk, profesor
e-mail: vital_mih@ukr.net

L'VIVS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Natsional'nyy universytet «L'vivs'ka politehnika»)
kerivnyk **Karivets' I. V.**, kandydat filsofs'kykh nauk, dotsent
e-mail: sacre@ukr.net

MARIUPOL'S'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Mariupol's'kyy derzhavnyy universytet)
kerivnyk **Bulyk M.**, kandydat politychnykh nauk, dotsent
e-mail: vorlok@ukr.net

MYKOLAYIVS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Mykolayivs'kyy natsional'nyy universytet
imeni V. O. Sukhomlyns'koho)
kerivnyk **Makarchuk S. S.**, kandydat istorichnykh nauk, dotsent
e-mail: rvgreabis@farlep.mk.ua
koordinatorka **Shkurenko K. O.**, kandydat politychnykh nauk, dotsent
e-mail: sh_kamila@mail.ru

ODES'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Odes'kyy natsional'nyy universytet imeni I. I. Mechnykova)
kerivnyk **Barvins'ka P. I.**, kandydat istorichnykh nauk, dotsent
e-mail: barvinskaja@ua.fm

PODIL'S'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Podil's'kyy derzhavnyy ahrarno-tekhnichnyy universytet,
m. Kam'yanets'-Podil's'kyy)
kerivnyk **Kolosyuk I. A.**, kandydat filsofs'kykh nauk, dotsent
e-mail: ikolosyuk@ukr.net

POLTAVS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Poltavs'kyy fakul'tet Natsional'noyi yurydychnoyi akademiyi Ukrainy
imeni Yaroslava Mudroho)
kerivnyk **Kutsepal S. V.**, doktor filsofs'kykh nauk, profesor
e-mail: svkutsepal@rambler.ru

SUMS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Sums'kyy derzhavnyy universytet)
kerivnyk **Dehtyar'ov S. I.**, kandydat istorichnykh nauk, dotsent
e-mail: starsergo@bigmir.net

TERNOPIL'S'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Ternopil's'kyy natsional'nyy pedahohichnyy universytet
imeni Volodymyra Hnatyuka)
kerivnyk **Klish A. B.**, kandydat istorichnykh nauk, dotsent
e-mail: Klish_Andriy@ukr.net

UZHGORODS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Uzhhorods'kyy natsional'nyy universytet)
kerivnyk **Melehanych H. I.**, kandydat politychnykh nauk, dotsent
e-mail: melgi@ukr.net

UMANS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Umans'kyy derzhavnyy pedahohichnyy universytet
imeni Pavla Tychyny)
kerivnyk **Kryvosheya I. I.**, kandydat istorichnykh nauk, dotsent
e-mail: igorkryvosheia@gmail.com

KHARKIVS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Natsional'nyy tekhnichnyy universytet «Kharkivs'kyy
politekhnichnyy instytut»)
kerivnyk **Vladlenova I. V.**, doktor filsofs'kykh nauk, profesor
e-mail: vladlenova@email.ua

KHMEL'NYTS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Khmel'nyts'kyy natsional'nyy universytet)
kerivnyk **Hotsulyak V. M.**, kandydat politychnykh nauk, dotsent
e-mail: gotsylak@ukr.net

CHEKAS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Cherkas'kyy natsional'nyy universytet
imeni Bohdana Khmel'nyts'koho)
kerivnyk **Vasyl'chuk Ye. O.**, kandydat politychnykh nauk, dotsent
e-mail: vasilchuk84@bk.ru

CHERNIHIVS'KE PREDSTAVNYTSTVO

(Chernihivs'kyy derzhavnyy instytut ekonomiky i upravlinnya)
kerivnyk **Topol' O. V.**, doktor filsofs'kykh nauk, dotsent
e-mail: topololga@ukr.net
koordinatorka **Horobets' S. M.**, molodshyy naukovyy spivrobitnyk
e-mail: olen-g@yandex.ru

PREDSTAVNYTSTVO

zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Azerbaydzhani

(Natsional'noyi Akademiyi Nauk Azerbaydzhanu, m. Baku)
kerivnyk **Makhmudov M. A.**, doktor filosofiyi
e-mail: matlabm@yandex.com
koordinatorka **Rahymly R.**, naukovyy spivrobitnyk
e-mail: rus_rahimli@yahoo.com

PREDSTAVNYTSTVA

zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Bilorusi

(Akademiya upravlinnya pry Prezydentovi Respubliki Bilorus',
m. Mins'k)
kerivnyk **Aleynykova S. M.**, kandydat sotsiolohichnykh nauk, dotsent
e-mail: alejnsvetlana@yandex.ru
(Brest-s'kyy derzhavnyy universytet imeni O. S. Pushkina, m. Brest)
kerivnyk **Shostak H. V.**, kandydat pedahohichnykh nauk
e-mail: shostak1964@brest.by
(Homel's'kyy derzhavnyy universytet
imeni Frantsys'ka Skoryny, m. Homel')
kerivnyk **Mezha M. M.**, kandydat istorichnykh nauk, dotsent
e-mail: nmezga@gsu.by

PREDSTAVNYTSTVA

zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Pol'shchi

(Universytet imeni Adama Mitskevycha v Poznani)
kerivnyk **Dymchuk R.**, doktor, vykladach,
e-mail: dymczyk@wp.pl
(Instytut istoriyi Akademiyi imeni Yana Dluhosha v Chenstokhovi)
kerivnyk **Moravets N.**, doktor, vykladach
e-mail: mornor@wp.pl

Zaproshuyemo Vas vidvidaty nash sayt: www.gileya.org

E-mail: gileya.org.ua@gmail.com

**Dyv. takozh: Sayt Natsional'noyi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernads'koho:
www.nbu.gov.ua/portal**

Rozdil: Naukova periodyka Ukrainy: zhurnaly ta zbirnyky naukovykh prats'

17. Nadzhafov B. Lico vraga. Istorija armjanskogo nacionalizma v Zakavkaz'e v konce XIX – nachale XX veka. V dvuh chastjah. Chast' vtoraja. – Baku: Sharg–Garb 1994. – 335 s.
18. Narimanov N. Izbrannye proizvedenija. V treh tomah. T.2. – Baku: Azerbajdzhan, 1993. – 119 s.
19. Nasirov T. Bor'ba za vlast' v Azerbajdzhanе (1917–1920). – Baku: Azerbajdzhan, 1993. – 119 s.
20. Pashaev A. Po sledam ne otkrytyh stranic. – Baku: Azerbajdzhan, 2001. – 231 s.
21. Halilov A. Genocid musul'manskogo naselenija Zakavkaz'ja v istoricheskikh istochnikah.
22. Shaumjan St. Stat'i i rechi. – Baku: Bakinskij rabochij, 1924. – 231 s.
23. Jerih Fajgl. Pravda o terrore. Armjanskij terrorizm – istoki i prichiny. – Baku: Azerneshr, 200. – 174 s.
24. Jenciklopedija ADR–a v dvuh tomah. – Baku: Lider, 2004. – T. I. – 439 s.

Aslanov E., lecturer at Baku State University, Department of Historiography, Source Studies and Methods (Azerbaijan, Baku), zamrahov@gmail.com

Activity of Baku Commune and its chairman Stepan Shaumyan in Azerbaijan historiography in the years of independence

The important of anti-Azerbaijan the Soviet Peoples Board of Baku particularly, the cruel enemy of our people Stepan Shaumyan real face was described in this article which was established in the years of independent of Azerbaijan history.

Keywords: Baku Commune; Historiography, Azerbaijan, Shaumyan.

Асланов Е., преподаватель кафедры джерелознавства, історіографії та методики, Бакинський державний університет (Азербайджан, Баку), zamrahov@gmail.com

Діяльність Бакинського СНК і його голови Степана Шаумяна в історіографії Азербайджану в роки незалежності

Розкривається справжня суть діяльності Бакинського СНК і голови цього органу Степана Шаумяна на основі історіографічного матеріалу який виник після набуття незалежності Азербайджану.

Ключові слова: Бакинська Коммуна, історіографія Азербайджану в роки незалежності.

* * *

УДК 904.102

Наджиєв Э. Р.,
докторант, Институт истории им. А. А. Бакиханова
НАНА (Азербайджан), elnurneciyev@gmail.com

ДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ В СЕФЕВИДСКОМ ГОСУДАРСТВЕ ВЫЗВАННЫЕ БОЛЕЗНЯМИ

Демографическая ситуация в мире все чаще зависит от развития медицины. Многочисленные заболевания значительно ухудшили общие показатели демографии. Несмотря на значительные успехи медицины в средневековых медицинских науках некоторые болезни были неизлечимыми. Таким образом, в результате таких заболеваний, как чума и холера, погибли более 400 тысяч человек в государстве Сефевидов. Но этот результат был лучше от средневековой Европы, исход которого от чумы и холеры потеряли одну треть своего населения.

Ключевые слова: Сефевиды, демографические проблемы, медицина, болезнь, чума, холера.

(стаття друкується мовою оригіналу)

Достаточно обширная информация о демографической проблеме вызванными болезнями можно найти в публикациях общего плана исследований о Сефевидов. Также подобная информация содержится частично в трудах медицинского характера, авторы которых не преследуют цели исследования болезней и его результаты как отдельного специального направления [2; 3; 16; 17; 22]. Историографические обзоры в их трудах несут вспомогательную нагрузку, скорее ознакомительного плана в виде вводного экскурса основного предмету. По этой теме из местных исследователей можем

отметить особенно имя Фарида Алекперли. Исследовал 363 рукописей о средневековой медицины и фармации, обнаруженных в фондах Института Рукописей Ф. Алекперли написал двухтомный труд под названием «Тысяча и один секрет Востока» [2; 3]. Особенно во втором томе исследования в главе шестой под названием древние эскулапы автор дает ценные информации об основных этапах развития медицины, истоки теоретические основы традиционной медицины, о знаменитых врачах средневекового Азербайджана и т.д. [3, с. 38–106]. В первом томе автор, ссылаясь на книгу знаменитого ученого Сефевидского периода – Юсиф ибн Мухаммеда отмечает цели медицины, основные правила о защите здоровья. В написанной им в 1511 году книге «Тибб–и Юсифи» утверждается следующее: «Медицина имеет две цели: одна из них – сохранение здоровья, другая – излечение болезней. Ясно, что сохранение здоровья гораздо легче и важнее, чем излечение болезней... А сохранить свое здоровье доступно каждому, для этого нужно лишь соблюдать шесть необходимых условий: правильное использование окружающей среды, режим питания и питья, режим движения и покоя, психическая деятельность и психический покой, сон и бодрствование, очищение организма от шлаков» [2, с. 9]. На основе этих принципов Ф. Алекперли отмечает, что бы бороться с болезнями, прежде всего надо обеспечивать благоприятную окружающую среду и здоровый образ жизни. Он, ссылаясь на труды средневековых ученых, развивает эти принципы в своём труде и дает многочисленные ссылки на лечение различных заболеваний и профилактические меры, особенно из источников XVI–XVII веков. Например, он, основываясь на источник – «Тибб–и Юси–фи» писал, что «Чрезмерная задержка веществ в организме, их задержание, вызывает потерю аппетита, ощущение тяжести в теле и является причиной появления закупорок в органах. Очищение организма осуществлялось путем опорожнений... Опорожнения осуществлялись различными способами в зависимости от конкретного случая: рвота, питье слабительных и мочегонных средств, клизмы и клистиры, кровопускание. В соответствии с этим регулярно производились очищения внутренних органов не только с лечебной, но и с профилактической целью» [2, с. 144–145]. Труд Али Инсанова под названием «История Азербайджанской медицины» носит только описательный, а не аналитический характер [7, с. 23–30]. Несмотря на то, что в местной историографии есть богатый материал для изучения отдельных заболеваний, они не имеют особого значения. Так как они обращает внимания только на установления диагноза и лечения разных заболеваний. В отличие от отечественной историографии зарубежные авторы, такие как Сирил Элгуд [16; 17] и Нукхет Варлык [22] уделяли большое внимание на изучение демографических проблем вызванные с болезнями. Если первый труд Элгуда носит описательный характер об истории медицины в Сефевидском государстве [16], то второй труд автора «Медицинская практика Сефевидов» [17] даёт более обширную информацию. Автор, ссылаясь на персоязычные источники и на европейских путешественников, предоставляет подробную информацию о каждом области медицины у Сефевидов [17, с. 13–69, 119–190, 191–254]. Из общих трудов по истории Сефевидов также можно найти информации об итогах различных заболеваний в пределах государство [6; 12; 18; 19; 21].

Источники свидетельствуют о болезнях, которые в настоящее время поддаётся лечению, но в средневековья были причиной смерти многих людей. Использовали эти источники, ссылаясь на данные исследований Ф. Алекперли и других источников переведенные из персидского языка [5; 8; 10; 13; 14; 20]. В книге Мансура ибн Мухаммеда «Кифаят–и Мансури» приводятся ценные сведения о квалификации различных заболеваний [10]. Произведение было создано в XV веке, а в 1653 году было скопировано. «Кифаят–и Мансури» состоит из двух частей. Первая часть труда состоит из разных бабов, раздел и подраздел теоретической и практической

медицины [10, с. 14–236], а вторая часть повествует о лекарствах, продуктов и напитков [10, с. 236–287]. В первой части произведения автор дает информацию о симптомах и признаках заболевания [10, с. 62–84], потом общей лечению [10, с. 102], болезнь того или иного органа или части тела [10, с. 114–231]. Согласно данным источника многие болезни были излечимые и не были опасно для жизни. Только болезни рак у детей, проказа, чума и холера считались неизлечимыми. Выделим из этих болезней чумы и холеры. Подробно об этих заболеваниях в пределах Сефевидов можно рассмотреть в таблице 1:

Таблица 1

Чума и холера в государстве Сефевидов

№	Дата	Тип	Охватывающее место	Итоги	Ссылки
1	1535	Чума	Гилянская область	Уже в 1533 году чума подступила из Европы в Османскую империю. Во время османских вторжений в государство Сефевидов в 1535 г. она распространилась в Анатолию, а оттуда в Тебриз и провинцию Гилян. Али Абди бей Ширази отмечал что, во время вторжения Султан Сулеймана в Азербайджан и Ирак в 1534 году «в авангарде римского войска была чума».	[22, с. 103] [13, с. 70]
2	1538–1548	Холера	Тебриз	Случился несколько раз и стал причиной смерти многих людей .	[11, с. 154]
3	1539–1540	Холера	Тебриз	В 946 год по хиджре была холера в Тебризе и Шах (Тахмасп I – 1524–1576) покинул город до ухода холеры.	[14, с. 133]
4	1545–1546	Холера	Тебриз	В 952 год по хиджре в Тебризе снова появилось холера.	[14, с. 141]
5	1548/1549	Холера	Тебриз	Из-за турецкой оккупаций пришла холера в Тебриз и унесла много людей .	[14, с. 153]
6	1573/1574	Чума	Ардебиль	В 981 год по хиджре (1573/1574) от болезни холера в Ардебильском Даруль–Иршаде умерло 30.000 людей .	[8, с. 265]
7	1578/1579	Чума	Атрпатакане и во всем Агванке	В 1028 (1579) году внезапно начался ужасный и великий мор в Атрпатакане и во всем Агванке, он унес много [людей! всех племен] , вплоть до того, что множество домов осталось без хозяев, а множество отцов и матерей – без детей. [Жители] страны Агванк в таком бедственном положении оплакивали умерших и радели о живых, но больных, а также и а себе и думали тяжкую думу: «Ох, избавимся мы от нечаянной смерти или нет?».	[5, с. 466]
8	1580/1581	Холера	Тебриз	Только в 988 году по хиджре каждый день умирало по 200–300 человек от холеры. В итоге в Тебризе и ее окрестностях погибло 6.000 человек .	[11, с. 159]
9	1592/1593	Холера и чума	Казвин	В 1001 году по хиджре (1592/1593) распространилась эпидемия чумы и холеры в Казвине. В этом году много людей из населения города Казвин... покинули свои места и регионы... много человек пошёл по пути рай .	[20, с. 631]
10	1623	Холера и чума	Ардебиль	Вновь отмечена холера в Ардебиле, которая нанесла большой урон городу. Рахмани ссылаясь на Молла Кямала отмечает, что в этот раз он унес около 100.000 судеб с собою . В этом году холера и чума опустошила территорию Азербайджан. Особенно, в Ардебиле нанес большой урон городу и он унес более 20.000 судеб. В соседних населенных пунктах как Мешкин, Сараб, Зарнак, Гармруд и Халхал погибло 80.000 человек. Всего 100.000 человек умер . Старейшины государство рассказывали что, они не слыхали такую холеру. Инфекция распространялась и в Таром и Казвине.	[12, с. 165] [20, с. 1243]

Продовження табл. 1

№	Дата	Тип	Охватывающее место	Итоги	Ссылки
11	1669	Чума	Исфахан	–	[21, с. 94]
12	1684–1685	Чума	Гилян, Ардебиль и Хамадан	Чума вспыхнула в Гиляне в 1684–1685 годах, распространилось в Ардебиль, где погибло около 80.000 человек , а оттуда в Хамадан.	[21, с. 94]
13	1686–1687	Чума	Азербайджан, Мазендеран, Астрабад и Исфахан	–	[21, с. 94]
14	1686–1687	Чума	Дагестан	В том году в Дагестане «Была большая чума а другая запись отмечает, что только в лакском с. Кумух тогда погибло более 500 человек .	[9, с. 67]
15	1687–1688	Чума	Южный Дагестан, Табасаран, Аварская область и др.	Старинные памятные записи сообщают, что в 1687/88 г. «разразилась чума... в вилайете Табасаран» и что тогда же «большая чума поразила вилайет Авар (т.е. Аварию. Л, Л,) и другие (края)».	[9, с. 67]
16	1688–1689		Дагестан, Ахты и Табасаран	На могиле Рамазана, сына Мухаммада, в табасаранском с. Гуми написано, что он умер «в год чумы», в 1688/89 г. В том же году, согласно хронографу Абд ал–Хайе, пострадало от чумы лезгинское с. Ахты.	[9, с. 67]
17	1689–1691	Чума	Шираз и Восточный Ирак, из Баку до Басры, из Мосул до Багдад	Чума стала причиной смерти тысячи людей в городе Шираз.	[21, с. 94]
18	Начало 1690–х годов	Холера	Город Баку, Тифлис, Басра, Багдад и юго–восточная Персия	В 1691 году во время холеры в городе Баку, Тифлис, Басра и Багдад в течение дня около тысячи людей умерло от болезни.	[21, с. 94]
19	1716–1717	Чума	Багдад и Шемаха	В 1716 и 1717 гг. в Азербайджане свирепствовала чума, от которой только в Шемахе и ее окрестностях умерло 70 тыс. человек. О том, что эта эпидемия распространилась и на Дагестан, свидетельствует эпитафия Абу Бакра, сына Мухаммада, в с. Кубачи, гласящая, что он умер в 1717/18 г. от чумы.	[9, с. 68]
20	1717	Хора (Холера или чума?)	Гилян	Погибло 60.000 человек из местного населения.	[6, с. 76]
21	1721/1722	Чума	Дагестан	–	[9, с. 68]
22	1726–1728	Чума	Решт и Астрахан	«Моровое поветрие, появившееся осенью 1726 г. в иранском городе Решт, вскоре распространилось на более северных территориях и в 1727 г. достигло Астрахани, где держалось до октября 1728 г.». В 1734 г. команда русских солдат была переведена из Низового ретраншемента (южнее Дербента) в лес за 7 верст от Кирзели. Эта мера была принята «по причине большой смертности», но характер заболевания не известен.	[9, с. 68]
23	1727	Чума	Гилян	Погибло много людей .	[15, с. 565]
24	1731	Чума	Хамадан и Западный Иран	В этом годе погибло примерно 20.000 человек .	[15, с. 565]

За всю историю человечества не было столь безжалостной болезни, как чума. Она опустошала города, вызывая рекордную смертность населения. До нашего времени дошли сведения о том, что в древности чума уносила огромное количество человеческих жизней. Как правило, начинались эпидемии после контактов людей с зараженными животными. Нередко распространение этого заболевания превращалось в пандемии. В XVI веке в мусульманском мире известна чума и холера случившихся в 1511–1513, 1520–1529, 1533–1549, 1552–1566 годах. Даже от 1570 года до конца XVII века (1570, 1603, 1611–1613, 1620–1624, 1627, 1636–1637, 1647–1649, 1653–1656, 1659–1666, 1671–1680, 1685–1695 гг.), зарегистрированы заболевания чума и стала причиной смерти десятки тысячи людей. В период падений государство Сефевидов было отмечено распространение чумы и холеры 1713, 1719, 1728–1729 гг. [4, с. 176]. По сравнению с Европой в мусульманском мире жертвы были не так велики [4, с. 176]. Например, во время холеры в Европе 1347–1351 годах как минимум 1/4 или 1/3 населения Европы погибло [22, с. 35].

Как видно из таблицы 2, полученное число погибших из источников было 374.500 человек в государстве Сефевидов. Оценка чисел жертв лишь приблизительна, и может увеличиться вдвое.

Если у Сефевидов численность населения составило 8 миллионов человек в XVII веке [19, с. 33], это уменьшилось в два раза в результате стихийных бедствий и болезней. Когда-то историк Хондемир считал Тебриза

«самым благоустроенным из городов обитаемой четвертой части мира» [11, с. 159]. Ведь, в начале XVIII века население Тебриза значительно сократилось и не могло превышать численность на 100 тысяч человек. Согласно тахрир–дефтерам.

Тебриза население города уменьшилось примерно на 30 тысяч человек [1, с. 106]. То же самое случилось в Исфахане. Численность населения в Исфахане, уже во второй половине XVII века количества населения было больше чем 600.000 человек [6, с. 74]. Но в начале XVIII века число жителей города составляла примерно 100.000 человек [18, с. 80].

В результате проведенных исследований можно сделать следующие выводы:

1. Врачи Сефевидского периода поняли, что надо лечить человека, а не болезнь и действовали согласно этому правилу.

2. Несмотря на высокий уровень развития медицины в государстве Сефевидов, но и этого было недостаточно для уменьшения массовой смертности людей.

3. В отличие от других болезней лечение чумы и холеры было почти невозможным. Люди были вынуждены покинуть свои дома и в результате этого процесса в обоих случаях (случаи смерти и перемещения) привели к демографическому кризису.

4. Если у Сефевидов численность населения в середине XVII века составило 8 миллионов человек, то второй четверти XVIII века численность населения уменьшилось два раза в результате стихийных бедствий и болезней.

Таблица 2

Число умерших от болезней в государстве Сефевидов

Охватывающее место	Первая половина XVI века	Вторая половина XVI века	Первая половина XVII века	Вторая половина XVII века	Середина XVIII века	Всего
Тебриз	очень много	6.000	–	–	–	6.000+
Ардебиль	–	30.000	20.000	–	–	50.000
Атрпатакан и Агванк	–	очень много	–	–	–	+
Тебриз и ее окрестности	–	6.000	–	–	–	6.000
Казвин	–	очень много	–	–	–	+
Таром и Казвин	–	–	–	–	–	+
Мешкин, Сараб, Зарнак, Гермруд и Халхал	–	–	80.000	–	–	80.000
Гилян, Ардебиль и Хамадан	–	–	–	80.000	–	80.000
Дагестан, Кумух	–	–	–	500	–	500
Дагестан, Ахты, Табасаран	–	–	–	–	–	+
Шираз	–	–	–	тысячи	–	1.000+
Город Баку, Тифлис, Басра, Багдад и их окрестности, юго–восточная Персия	–	–	–	тысячи в течение дня	–	1.000+
Багдад и Шемаха	–	–	–	–	70.000	70.000
Гилян	–	–	–	–	60.000	60.000
Решт и Астрахан	–	–	–	–	очень много	+
Хамадан и Западная Персия	–	–	–	–	20.000	20.000
Всего						374.500+

Список использованных источников

1. Айдогмушоглы. Дж. Тебриз в истории. – Анкара, 2007. – 133 с. (на турецком языке).
2. Алекперли Ф. У. Тысяча и один секрет Востока. В двух томах. Т.1. – Баку: Издательско-полиграфический центр «Т», 2001. – 494 с.
3. Алекперли Ф. У. Тысяча и один секрет Востока. В двух томах. Т.2. – Баку: Нурлан, 2008. – 426 с.
4. Варлык Н. Чума. Исламская Энциклопедия Турецкого Религиозного Вакуфа, XL. – Стамбул: Турецкий религиозный Вакуф, 2011. (на турецком языке).
5. Давриджеци А. Книга историй / Перевод с армянского, предисловие и комментарий Л. А. Ханларяна. – М.: Наука, 1973. – 624 с.
6. Дадашова Р. И. Последний период правления Сефевидов (В англоязычной историографии). – Баку: Нурлан, 2003. – 440 с. (на азербайджанском языке).
7. Инсанов А. История Азербайджанской медицины. – Баку: Азернешр, 2002. – 592 с. (на азербайджанском языке).
8. Искандер бек Мунши Туркман. Тарих-и алямара-йи Аббаси. – Баку: Издательство Шерг-Герб, 2009. – 792 с. (на азербайджанском языке).
9. Лавров Л. И. Стихийные бедствия на Северном Кавказе до XIX в. // Кавказский этнографический сборник. – М., 1984. – Т. VIII. – С.65–71.
10. Мансур ибн Мухаммад ибн Ильяс. Кифаят-и мансури. – Баку: Нурлан, 2010. – 322 с. (на азербайджанском языке).
11. Онуллахи С. М. Город Тебриз в XIII–XVII вв. (социально-экономическая история). – Баку: Элм, 1982. – 280 с. (на азербайджанском языке).
12. Рахмани А. А. Азербайджан в конце XVI и в XVII веке (1590–1700 годы). – Баку: Элм, 1981. – 238 с.
13. Хадже Зейналаддин Али Абди бек Ширази. Такмилатул – ахбар. – Баку: Элм, 1996. – 200 с. (на азербайджанском языке).
14. A chronicle of the early Safawis being the Ahsanu't-tawarikh of Hasan-i Rumlu. In two volume. Vol. II. (English Translation). Translated by C. N. Seddon, M. A., I.C.S. (Retired). – Oriental Institute Baroda, 1934. – XV+301 p.
15. Azizi M. H., Azizi F. A History of the Human Plague in Iran // Archives of Iranian Medicine. – November 2010. – Volume 13. – Number 6. – P.563–569.
16. Elgood C. A. A Medical History of Persia and the Eastern Caliphate: from the earliest times until the year A.D. 1932. – Cambridge: Cambridge University Press, 1951. – 642 p.
17. Elgood C. A. Safavid Medical Practice: Or, The Practice of Medicine, Surgery and Gynaecology in Persia Between 1500 A.D. and 1750 A.D. – London: Luzac, 1970. – 301 p.
18. Farrokh K. Iran at war, 1500–1988. – Oxford: Osprey, 2011. – 481 p.
19. Floor W., Herzig E. Iran and the World in the Safavid Age. – London and New York: I. B. Tauris & Co Ltd, 2012. – 672 p.
20. History of Shah Abbas the Great (Tārik-e 'Ālamārā-ye 'Abbāsī) by Eskandar Beg Monshi in two volume. Translated by Roger M. Savory. – Boulder, Colorado: Westwies Press, 1930. – 1392 p.
21. Newman A. J. Safavid Iran. Rebirth of a Persian Empire. – London, New York: I. B. Tauris & Co Ltd, 2009. – 281 p.
22. Varlık N. Disease and empire: A history of plague epidemics in the early modern Ottoman Empire (1453–1600). – Chicago, Illinois, 2008. – 283 p.
7. Insanov A. Istorija Azerbajdzhanskoj mediciny. – Baku: Azerneshr, 2002. – 592 s. (na azerbajdzhanskom jazyke).
8. Iskander bek Munshi Turkman. Tarih-i aljamarā-ji Abbasi. – Baku: Izdatel'stvo Sherg-Gerb, 2009. – 792 s. (na azerbajdzhanskom jazyke).
9. Lavrov L. I. Stihijnye bedstvija na Severnom Kavkaze do XIX v. // Kavkazskij jetrograficheskij sbornik. – M., 1984. – T. VIII. – S.65–71.
10. Mansur ibn Muhammad ibn Il'jas. Kifajat-i mansuri. – Baku: Nurlan, 2010. – 322 s. (na azerbajdzhanskom jazyke).
11. Onullahi S. M. Gorod Tebriz v XIII–XVII vv. (social'no-jekonomicheskaja istorija). – Baku: Jelm, 1982. – 280 s. (na azerbajdzhanskom jazyke).
12. Rahmani A. A. Azerbajdzhan v konce XVI i v XVII veke (1590–1700 gody). – Baku: Jelm, 1981. – 238 s.
13. Hadzhe Zejnaldin Ali Abdi bek Shirazi. Takmilatul – ahbar. – Baku: Jelm, 1996. – 200 s. (na azerbajdzhanskom jazyke).
14. A chronicle of the early Safawis being the Ahsanu't-tawarikh of Hasan-i Rumlu. In two volume. Vol. II. (English Translation). Translated by C. N. Seddon, M. A., I.C.S. (Retired). – Oriental Institute Baroda, 1934. – XV+301 p.
15. Azizi M. H., Azizi F. A History of the Human Plague in Iran // Archives of Iranian Medicine. – November 2010. – Volume 13. – Number 6. – P.563–569.
16. Elgood C. A. A Medical History of Persia and the Eastern Caliphate: from the earliest times until the year A.D. 1932. – Cambridge: Cambridge University Press, 1951. – 642 p.
17. Elgood C. A. Safavid Medical Practice: Or, The Practice of Medicine, Surgery and Gynaecology in Persia Between 1500 A.D. and 1750 A.D. – London: Luzac, 1970. – 301 p.
18. Farrokh K. Iran at war, 1500–1988. – Oxford: Osprey, 2011. – 481 p.
19. Floor W., Herzig E. Iran and the World in the Safavid Age. – London and New York: I. B. Tauris & Co Ltd, 2012. – 672 p.
20. History of Shah Abbas the Great (Tārik-e 'Ālamārā-ye 'Abbāsī) by Eskandar Beg Monshi in two volume. Translated by Roger M. Savory. – Boulder, Colorado: Westwies Press, 1930. – 1392 p.
21. Newman A. J. Safavid Iran. Rebirth of a Persian Empire. – London, New York: I. B. Tauris & Co Ltd, 2009. – 281 p.
22. Varlık N. Disease and empire: A history of plague epidemics in the early modern Ottoman Empire (1453–1600). – Chicago, Illinois, 2008. – 283 p.

References

1. Ajdogmushogly. Dzh. Tebriz v istorii. – Ankara, 2007. – 133 s. (na tureckom jazyke).
2. Alekperli F. U. Tysjacha i odin sekret Vostoka. V dvuh tomah. T.1. – Baku: Izdatel'sko-poligraficheskij centr «T», 2001. – 494 s.
3. Alekperli F. U. Tysjacha i odin sekret Vostoka. V dvuh tomah. T.2. – Baku: Nurlan, 2008. – 426 s.
4. Varlyk N. Chuma. Islamskaja Jenciklopedija Tureckogo Religioznogo Vakufa, XL. – Stambul: Tureckij religioznyj Vakuf, 2011. (na tureckom jazyke).
5. Davrizheci A. Kniga istorij / Perevod s armjanskogo, predislovie i kommentarij L. A. Hanlarjana. – M.: Nauka, 1973. – 624 s.
6. Dadashova R. I. Poslednij period pravlenija Sefevidov (V anglojazyčnoj istoriografii). – Baku: Nurlan, 2003. – 440 s. (na azerbajdzhanskom jazyke).

Najiyev E. R., doctoral of the Institute of history named after A. A. Bakixanov in ANAS (Azerbaijan), elnurneciyev@gmail.com

The demographic problems created by disease in Safavid state

The demographic situation in the world more often depends on the development of medicine. Numerous diseases significantly worsened the general indicators of demography. Despite significant medical advances in the medieval health sciences some diseases were incurable. So as a result of diseases like plague and cholera, died more than 400 thousand people in the state of Safavids. But this result was better from medieval Europe, which outcome of plague and cholera had lost one-third of its population.

Keywords: Safavids, demographic problems, medicine, disease, plague, cholera.

Наджієв Е. Р., докторант, Інститут історії ім. А. А. Бакіханова НАНА (Азербайджан), elnurneciyev@gmail.com

Демографічні проблеми в Сефевідській державі спричинені хворобами

Демографічна ситуація в світі все частіше залежить від розвитку медицини. Численні захворювання значно погіршили загальні показники демографії. Незважаючи на значні успіхи медицини в середньовічних медичних науках деякі хвороби були невиліковними. Таким чином, в результаті таких захворювань, як чума і холера, загинули понад 400 тисяч осіб в державі Сефевідів. Але цей результат був краще від середньовічної Європи, результат якого від чуми і холери втратили одну третину свого населення.

Ключові слова: Сефевіди, демографічні проблеми, медицина, хвороба, чума, холера.

* * *

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Солдатенко В. Ф. Василь Шахрай і його творчість в історіографічному дискурсі (Ч. 3)	7
Пасічник І. М. Новітні російські історичні інтерпретації державницьких поглядів Павла Скоропадського	10
Кузнець Т. В. Історія в журналі «Труды Киевской Духовной Академии»: тематична спрямованість публікацій	13
Юрченко О. О. Думи про море: загальна характеристика та способи передачі числової символіки	19
Козак О. Добročинність в Україні: до історії становлення і розвитку (Хст. – перша половина XIX ст.)	22
Свердлик З. М. Особливості оформлення архівних справ і зберігання документів в органах міського управління Києва кінця XIX – початку XX ст. (на прикладі Київської міської думи і управи)	32
Яцків О. Я. Формування осередків, поширення та діяльність Згромадження сестер святого Фелікса з Канталією на теренах Галичини наприкінці XIX – на початку XX ст.	37
Іванченко Л. А. Науковий доробок П. М. Дубровського в контексті розвитку сільськогосподарської дослідної справи в Україні (кінець XIX – початок XX ст.)	40
Луценко М. В. Харків як мультикультурний центр дворянства слобідсько-української губернії	44
Кузьмин В. Я. Український студентський союз: центральний координаційний орган студентських товариств Галичини в 1909–1914 роки	46
Магась В. О. Активізація громадськості Наддніпрянської України в другій половині 1904 р.	51
Пиріг М. І. Проблеми становлення організованого українського лівоадикального руху у Польщі (1919–1923 рр.)	56
Крамар Ю. В. Культурно-мистецьке життя міжвоєнного Луцька	59
Петренко А. А. Релігійно-просвітницька програма митрополита Київського і Галицького Платона (Городецького)	63
Ніколаєва Н. Б. Репресії НКВД проти підозрілих радянській владі київських викладачів на прикладі Єфімович (Єфімович) Сергія Іларіоновича (1937 р.)	67
Гай-Нижник П. П. Ставлення вищого керівництва німецького Райху до Акту проголошення відновлення Української Держави у 1941 р. й військово-політична тактика Проводу ОУН(р) у 1941–1943 рр.	71
Кудінова Л. В. Роль радянської контрпропаганди в протидії добровільному виїзду населення з окупованих українських територій на роботи до Німеччини	81
Фазан М. І. Діяльність Волинського обласного інституту вдосконалення кваліфікації вчителів у 1944–1953 рр.	85
Яцентій Б. Р. Внесок професора О. Т. Калачикова у розробку основ підвищення родючості ґрунтів України в 50–х рр. XX ст.	87
Лук'яненко О. В. Велика і мала політика у відображенні освітянської преси УРСР доби «відлиги» (1953–1964 роки) (Ч.1)	91
Ярликів О. А. Вплив радянської зовнішньої політики на формування образу «Заходу» у друкованих ЗМІ УРСР 1953–1964 рр.	94
Гергель Ю. В. Українсько-ліванське співробітництво в гуманітарній галузі (освіта, культура, наука) в 1990–х – 2011 роках	99
Садовнік О. В. Історичні корені виникнення Придністровського конфлікту 1989–1992 рр.: Молдавська Автономна Радянська Соціалістична Республіка у складі УРСР 1924–1940 рр. як одна із основних передумов конфлікту	102
Василіук О. С. Методика проведення бінарних уроків з української літератури та історії України в учнів 8–х класів на тему: «Українські землі у другій половині XVII століття» (за твором П. Куліша «Чорна Рада»)	105
Ілляшенко Ю. Ю., Лисенко А. І. Висвітлення окремих аспектів становища дітей в Україні періоду розбудови громадянського суспільства у вітчизняній історіографії 90–х років XX ст. – початку XXI ст.	108
Карпусь Д. О. Історіографія дослідження київської школи економічної історії М. В. Довнар-Запольського	111
Мухайлюк В. Р., Dubrovskii P. S., Zolotar S. A. Conflict potential and conflict at the societal level in modern Ukraine: historiographical approaches to the research problem (Конфліктогенність та конфліктність на суспільному рівні у незалежній Україні: історіографічні підходи до проблеми дослідження)	117
Кривошея І. І., Якименко Л. М. Участь ОБСЄ у вирішенні збройних конфліктів на пострадянському просторі: проблема Нагірного Карабаху (1992–2016) і Донбасу (2014–2016) (на матеріалі електронних видань)	122
Бондаренко В. Г. Самостійницький рух козаків Дону, Кубані і Тереку після Другої світової війни (1945–1999 рр.)	129
Верезомська С. Ж. Діяльність Федора Ернста з дослідження і збирання творчої спадщини художників Г. Гольпейна та Гротте	134
Апостол М. В. Перша українська спеціалізована молочна порода	137
Исмаилова З. Организация и развитие высшей и средней специальной школы в Нахичеванской АССР (1922–1927 гг.) (Організація і розвиток вищої і середньої спеціальної школи в Нахичеванської АРСР (1922–1927 рр.))	140
Асланов Э. Деятельность Бакинского СНК и его председателя Степана Шаумяна в историографии Азербайджана в годы независимости (Діяльність Бакинського СНК і його голови Степана Шаумяна в історіографії Азербайджану в роки незалежності)	142
Наджиев Э. Р. Демографические проблемы в Сефевидском государстве вызванные болезнями (Демографічні проблеми в Сефевідській державі спричинені хворобами)	145
Алиева-Мамедова Г. Азербайджан в начале XXI века (Азербайджан напочатку XXI століття)	150
Керимов Э. Археологическое исследование архитектурных памятников Самухского и Газахского районов (Археологічне дослідження архітектурних пам'яток Самухського і Газахського районів)	152

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Матвієнко І. С. Проблема нігілізму у європейській культурі (філософські погляди Ф. Ніцше)	156
Скалацька О. В. Концепція соціального простору Анрі Лефевра: евристичний потенціал щодо дослідження феномену моди	158
Астахова Т. Г. Принцип всеєдності В. С. Соловйова в контексті взаємозв'язку духовного і тілесного	162
Савицька І. М., Мельник В. С. Філософсько-релігійні ідеї в творчості Т. Г. Шевченка	166
Христокін Г. В. Мистико-поетична теологія Спиридона Кислякова як особливий феномен в історії київської християнської традиції	169
Шкіль С. О. Зустріч патріарха Кирила та папи Франциска в політичному та релігійному контекстах	173
Артюшенко О. В. Інформаційне суспільство: джерела, проблеми, тенденції розвитку	177
Бондар О. В. Трансцендентальне самообґрунтування суб'єктивності	180
Гасанов А. Традиційні і сучасні цінності в умовах модернізації (Традиційні і сучасні цінності в умовах модернізації)	183
Гнилиця І. С. К вопросу об эпистемологическом статусе истории (До питання про епістемологічний статус історії)	186

Загурська С. М. Соціально-філософський аналіз владних констант гендеру в історичному контексті	190
Лавлинский Р. А., Николенко К. В. Креативность как объект экономической деятельности (Креативність як об'єкт економічної діяльності)	194
Мельник В. В. Проблема взаємодії людини і суспільства в глобалізованому соціумі	197
Муратова И. А. Управление – творчество – технология: социальное-философская экспликация (Управління – творчість – технологія: соціально-філософська експлікація)	203
Незабитовський Г. В. Особливості стратегічного маневрування в науковій аргументації	207
Стовпець О. В. Соціально-філософська проблематика охорони інтелектуальної власності в умовах глобального інформаційного обміну	211
Черниш Т. М. Епістемологічні виміри методологічних підходів до аналізу проблем інформаційного суспільства: теоретико-концептуальний контекст	216
Бережнюк М. М. Проблема невиражених засновків в аргументації	221
Дубина О. О. До проблеми визначення поняття постсекулярного	225
Марусіна О. С. Когнітивна складова мовлення як атрибут комунікації	228
Матюшина І. І. Комунікативна модель дослідження смислу: методологічні засади та труднощі	233
Діденко Л. В., Кондрашова-Діденко В. І. Соціальний капітал: філософсько-економічні візії	237
Лисоколенко Т. В. Ігровий характер симулякрів (Ігровий характер симулякрів)	241
Марчук О. Т. Феномени задоволення та страждання в ідейній системі антропології здоров'я східної патристики (Частина I)	245
Utiuzh I. G., Spytzia N. V. Methodological problems in the philosophy of medicine (Методологічні проблеми філософії медицини)	249
Чуйкова О. В. Контекстно-залежний та контекстно-незалежний гендерні когнітивні стилі прийняття адаптивних рішень	252
Мороз Ю. А. Національна традиція біблійних перекладів в Україні	256
Чорна Л. В. Ідеал як соціокультурний хронотоп	259
Вергелес К. М. Культура і релігія в контексті глобалізації	264
Іванова Н. В. Креатив мислення в стратегіях соціокультурних і методологічних рефлексій	267
Кушнарєва М. Б. Особливості виникнення та функціонування цехового устрою в італійських містах раннього Ренесансу	271
Русаків С. С. Нові тенденції молодіжної культури в контексті розвитку креативної індустрії	276
Соболь Т. В., Туренко В. Е., Ярмоліцька Н. В. Особливості реалізації принципів Болонського процесу в європейських країнах	280
Сагуйченко В. В. Розбудова мережі вищої освіти у національному і наднаціональному просторі: пошуки відповіді на виклики глобалізації	285
Бойченко Н. М. Соціальні рівність/нерівність як цінності університетських спільнот	289
Петренко Н. В. Саморозвиток особистості як філософсько-освітня проблема	296
Шиндаулова Р. Б. Ноогуманізм в сучасній філософії освіти: пошук нової парадигми розвитку (Ноогуманізм в сучасній філософії освіти: пошук нової парадигми розвитку)	298
Коломієць Д. В. Особливості соціалізації особистості у сучасному культурно-освітньому просторі	302
Калюжна Т. Г. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя: аксіологічний підхід	304
Абакумова О. О. Дистанційна освіта у трансформаціях соціального хронотопу	307
ЦзоуЧенчжан. Віртуальний університет як стратегія розвитку вищої освіти в інформаційному суспільстві	311
Мустафаєва Х. Б. Роль дитячої літератури в розвитку азербайджанського національного мислення (Роль дитячої літератури у розвитку азербайджанського національного мислення)	314

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Угрин Л. Я. Політика ідентичності: теоретичні засади осмислення	317
Хомин І. С. Основні засади формування принципів міжпартійних взаємодій у трансформаційних суспільствах	320
Вербицька В. В. Функціонування віртуальної дипломатії в умовах становлення глобального інформаційного суспільства: національне та міжнародне регулювання	324
Ветринський І. Геополітичні чинники у контексті формування стратегії національного розвитку держави	329
Грацієтова В. І. Індивідуальний мультикультуралізм як модель ефективного мультикультуралізму	332
Дахній З. В. Імідж та політична репутація держави: сутність та співвідношення понять	336
Кіндратець О. М. Способи відновлення функціональної здатності політичної системи	339
Макаренко Л. П. Теоретичні засади аналізу ролі політичної комунікації в сучасній політичній системі	343
Mammadov R. K. International and domestic legal problems of the fight against trafficking in women (Міжнародні та внутрішньодержавні правові проблеми боротьби з торгівлею жінок)	349
Шотурма Н. В. Комунікативна політика органів місцевого самоврядування України та Республіки Польща: методологія дослідження	352
Авксентьев А. О. «Ефект ототожнення» в українській електоральній практиці	356
Бабка В. Л. Політика пам'яті в перші роки незалежності України	360
Висоцький О. Ю., Лук'яненко А. П. Образ України в дзеркалі американських медіа: особливості позитивного та негативного позиціонування	364
Вонсович О. С. Стратегічний оборонний бюлетень України до 2020 р.: аналітичні оцінки	369
Гоцуляк В. М. Сучасні реалії та особливості політичного лобізму в Україні	373
Касьянова М. М. Моделі соціальної адаптації українських мігрантів у країнах Східної Європи кінця ХХ – початку ХХІ ст.	376
Коваль І. В., Кисляк Л. Н. Вплив громадянського суспільства на модернізаційні процеси в українській церкві	380
Михальчук С. О. Використання Інтернет-комунікацій у виборчому процесі України: досвід президентської кампанії – 2010	384
Мігальчан І. Участь Верховної Ради України четвертого скликання в конституційному процесі	389
Нагорна М. М. Децентралізаційні реформи в Україні як інструмент розвитку місцевої демократії: правові та політичні аспекти	393
Намазов Х. Ш. Переход от Организации Исламской Конференции к Организации Исламского Сотрудничества как главное обстоятельство интеграции в мусульманском мире (Перехід від Організації Ісламської Конференції до Організації Ісламського Співробітництва як головна обставина інтеграції в мусульманському світі)	400
Стойко О. М. Групи інтересів у Євросоюзі: між необхідністю та прозорістю	405
Міфтахов Б. Г. Вплив Європейської політики сусідства на рівень свободи медіа в країнах партнерів	408
Ясінська А. Ю. До питання політичної довіри французького та польського виборця в контексті проблематики політичної невизначеності	410
Авер'янов С. В. Формування спільноти безпеки АСЕАН: теоретичний та практичний аспекти	414
Ладані В. О. Модернізація парламентської виборчої системи Угорщини в умовах демократичного транзиту	418
Mahmudova O. A. The role of the North Atlantic Treaty Organization in ensuring international peace and security (Роль Організації Північноатлантичного договору в забезпеченні міжнародного миру і безпеки)	420

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Дерев'яно С. М. Національно-культурне відродження в Галичині в історичних джерелах. Рецензія на книгу: Шологон Л. Джерела з історії національно-культурного руху українців Галичини (1848–1914). – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2015. – 460 с.	424
---	-----

CONTENT

HISTORICAL STUDIENS

Soldatenko V. F. Basil fraudster and his work in historiographic discourse (P.3)	7
Pasichnyk I. M. The latest Russian historical interpretations of the state views of Pavlo Skoropadsky	10
Kuznets T. V. History in the journal «Proceedings of the Kiev Theological Academy»: thematic focus publications	13
Yurchenko O. O. Duma about the sea: general characteristics and methods of transmission of numerical symbolism	19
Kozak O. Charity in Ukraine: to the formation and development of the history of (X – the first half of XIX century)	22
Sverdlyk Z. M. Peculiarities of archive-keeping formation and retention of records at Kyiv municipal government bodies by the end of 19th century – the beginning of 20th (based upon Kyiv city council and administrative board)	32
Yatskiv O. Ya. Formation, distribution and activities of the Congregation of Sisters of St. Felix Cantalice in Galicia in the late XIX – early XX centuries	37
Ivanchenko L. A. Scientific heritage P. M. Dubrovsky in context of agricultural research case in Ukraine (late XIX – early XX centuries)	40
Lucenko M. V. Kharkov as a multicultural Centre of the nobility of the slobodsko-ukrainian province	44
Kuzmin R. Ya. Ukrainian student union: the central coordinating agency of Galicia's student associations in 1909–1914 years	46
Magas V. O. The Dnieper Ukraine community activization in the second half of 1904	51
Pyryg M. I. Problems of setting of Ukrainian organized left radical movement in Poland (1919–1923)	56
Kramar Y. V. Cultural and art life of interwar Lutsk	59
Petrenko A. A. The religious and education program of the metropolitan of Kyiv and Galician Platon (Horodetskyi)	63
Nikolaeva N. B. Repressions against suspicious for the NKVD and Soviet power Kiev lecturers on the example of Yefymovych Sergei Illaryonovych (1937)	67
Hai-Nyzhnyk P. P. The attitude of senior management of the German Reich to the Act of the Ukrainian state in 1941 and the military-political tactics of the OUN(r) in 1941–1943	71
Kudinova L. V. The role of the Soviet counter-propaganda to counter the voluntary departure of Ukrainian population from the occupied territories to work in Germany	81
Fazan M. I. Activities of the Volyn Regional Institute of improving qualification of teachers in the 1944–1953	85
Yatsenty B. R. The contribution of Professor O. T. Kalachykova in development basis of increase fertility of soils in the 50's XX century	87
Lukyanyenko O. V. Big and small politics in the display of the educational of the Ukrainian SSR of the «thaw» period (1953–1964) (P.1)	91
Yarlykova O. A. Influence of Soviet foreign policy on the formation of the image of the «West» in print media of the Ukrainian SSR 1953–1964 years	94
Gergel Yu. V. Ukrainian–Lebanese cooperation in the humanitarian sphere (education, culture, science) in 1990's – 2011	99
Sadovnik O. V. The historical roots of the emergence of Transnistrian conflict 1989–1992 years: Moldavian Autonomous Soviet Socialist Republic as a part of the USSR in 1924–1940 as one of the main prerequisites for conflict	102
Vasylyuk O. S. The methodology of the binary classes in Ukrainian literature and the history of the Ukrainian students 8th grade on «Ukrainian lands in the second half of the XVII century» (according to the product P. Kulish «Black Board»)	105
Ilyashenko Yu. Yu., Lysenko A. I. Coverage of certain aspects of the situation of children in Ukraine period of civil society in the national historiography 90–s of XX th century – beginning of XXI century	108
Karpus' D. O. Historiography of the investigation of Kyievan economic history M. V. Dovnar–Zapolsky	111
Mykhailiuk V. P., Dubrovskii P. S., Zolotar S. A. Conflict potential and conflict at the societal level in modern Ukraine: historiographical approaches to the research problem	117
Kryvosheia I. I., Iakimenko L. M. The participation of the OSCE in resolving the armed conflicts in the post-soviet territories: the problem of Nagorno–Karabakh (1992–2016) and Donbas (2014–2016) (based on electronic mass media)	122
Bondarenko V. G. Independence movement Cossacks of the Don, Kuban and Terek after the Second World War (1945–1999 years)	129
Verezomska S. G. Phedor Ernst's activities on research and purchasing artistic heritage of H. Holpein and Grote	134
Apostol M. V. The first Ukrainian specialized dairy breed	137
Ismailova Z. Organization and development of higher and secondary special school in Nakhchivan Autonomous Republic (1922–1927)	140
Aslanov E. Activity of Baku Commune and its chairman Stepan Shaumyan in Azerbaijan historiography in the years of independence	142
Najiyev E. R. The demographic problems created by disease in Safavid state	145
Aliyeva–Mamedova G. Azerbaijan at the beginning of the XXI century	150
Kerimov E. Archaeological research landmarks Samukh and Gazakh region	152

PHILOSOPHICAL SCIENCES

Matviienko I. S. The problem of nihilism in European culture (philosophical views of Friedrich Nietzsche)	156
Skalatskaya H. V. The concept of social space by Henri Lefebvre: heuristic potential for the study of the phenomenon of fashion	158
Astakhova T. G. The principle of unity of V. S. Solov'yov in the context of spiritual and physical relationship	162
Savitska I. M., Mel'nik V. S. Philosophical and religious ideas in of T. G. Shevchenko creativity	166
Khrystokin G. V. Mystical poetic theology Spyridon Kislyakova as a special phenomenon in the history of Kyivan Christian tradition	169
Shkil S. O. The meeting Patriarch Kirill and Pope Francis in the political and religious contexts	173
Artyushenko O. V. Information society: sources, problems, development trends	177
Bondar O. V. Transcendental self-justification of subjectivity	180
Hasanov A. Traditional and new values in the conditions of modernization	183
Hnylytska I. S. To the issue of the epistemological status of the history	186
Zagurska S. M. Social and philosophical analysis of gender power constants in historical context	190
Lavlinskiy R. O., Nikolenko K. V. Creativity as a subject of economic activity	194
Melnik V. V. The problem of interaction between the individual and society in a globalized society	197
Muratova I. A. Management – creativity – technology: social and philosophical explication	203
Nezabitovskiy G. V. Main features of strategic maneuvering for scientific reasoning	207
Stovpets O. V. Social–philosophic problematics for the Intellectual property protection in the context of global information exchange	211

Chernykh T. N. Epistemological dimension of methodological approaches to the analysis of the problems of information society: theoretical–conceptual context.	216
Berezhniuk M. M. The problem of unexpressed premises in Argumentation.	221
Dubyna O. O. To the problem of defining the postsecular notion	225
Marusina O. S. The cognitive component of speech as an attribute of communication.	228
Matiushyna I. I. Communicative pattern of sense study: the methodological basis and difficulties.	233
Didenko L. V., Kondrashova–Didenko V. I. Social capital: philosophical–and–economic visions	237
Lysokolenko T. V. Game nature of simulacra	241
Marchuk O. T. The phenomena of pleasure and suffering in the ideas system of eastern patristic anthropology health (Part 1).	245
Utiuzh I. G., Spysia N. V. Methodological problems in the philosophy of medicine	249
Chujkova E. V. Context–sensitive and context–independent gender cognitive styles of acceptance of adaptive decisions.	252
Moroz Yu. A. National tradition of Bible translation in Ukraine	256
Chorna L. V. Ideal as a socio–cultural chronotope	259
Vergeles K. M. Culture and religion in the context of globalization	264
Ivanova N. V. Creative thinking in the strategies of sociocultural and methodological reflections	267
Kushnareva M. B. Characteristics of guild institute formation and activity in early Renaissance Italian cities.	271
Rusakov S. S. New tendencies of youth culture in the context of creative industry development	276
Sobol T. V., Turenko V. E., Yarmolitzka N. W. Features of the implementation of the principles of the Bologna process in European countries	280
Sahuichenko V. V. Building a higher education network at the national and supranational level: the search for answers to the challenges of globalization	285
Boychenko N. M. Social equality/inequality as the values of the university communities	289
Petrenko N. V. Self–development of individual as philosophical–educational problem	296
Shindaulova R. B. Noohumanism at the modern philosophy of education: in search of a new paradigm	298
Kolomic D. V. Features of socialization in modern cultural and educational space	302
Kalyuzhny T. G. Professional–pedagogical preparation future teachers: axiological campaign	304
Abakumova O. O. Distance education in the transformation of social chronotope	307
Zou Chengzhang. Virtual university as a strategy of higher education development at informational society	311
Mustafayeva Kh. B. The role of the children’s literature in the development of national thinking in Azerbaijan	314

POLITICAL SCIENCES

Uhryn L. Y. Identity politics: theoretical foundations for understanding.	317
Khomyn I. Y. Basic principles of forming the principles of inter–party interactions in transitional societies	320
Verbytska V. V. The operation of virtual diplomacy during the establishment of the global information society: national and international regulation	324
Vetrinsky I. Geopolitical factors in the context of the formation of the national development strategy of the state	329
Graciotiva V. I. Individual multiculturalism as a model of effective multiculturalism	332
Dakhniy Z. V. The image and political reputation of the state: the nature and correlation of the concepts	336
Kindratets O. M. Ways to restore the functional ability of the political system	339
Makarenko L. P. Theoretical foundations analysis role of political communication in modern political system.	343
Mammadov R. K. International and domestic legal problems of the fight against trafficking in women.	349
Shoturma N. V. Communication policy of local authorities in Ukraine and Republic of Poland: research methodology	352
Avksentiev A. O. «The effect of identification» in the Ukrainian electoral practice.	356
Babka V. L. Politics of memory in the early years of Ukrainian independence.	360
Vysotskyi O. Y., Lukianenko A. P. The image of Ukraine in the mirror of the American media: the features of positive and negative positioning	364
Vonsovych O. S. Strategic Defense Bulletin of Ukraine up to 2020: analytical assessments	369
Gotuliak V. M. Modern realities and peculiarities of political lobbying in Ukraine	373
Kasianova M. M. Models of social adaptation of Ukrainian migrants in Eastern Europe at the end of XX – beginning of XXI century	376
Koval I. V., Kyslyak L. N. The influence of the civil society on the modernization processes in the Ukrainian Church.	380
Mykhalchuk S. O. The use of Internet communications in the electoral process of Ukraine: the experience of the presidential campaign – 2010.	384
Migalchan I. Participation of Ukraine Verkhovna Rada of the IV convocation in the constitutional process	389
Nahorna M. M. Decentralized reforms in Ukraine as an instrument for the development of local democracy: its legal and political aspects	393
Namazov H. Sh. The transition from the Organization of the Islamic Conference to the Organization of Islamic Cooperation as a major factor in the integration of the Muslim world	400
Stoyko O. M. The interest groups in the EU: between necessity and transparency.	405
Miftakhov B. G. Impact of the European Neighbourhood Policy to the level of media freedom in the partner countries	408
Yasinska A. Yu. On the issue of the political credibility of French and Polish voter in the context of political uncertainty	410
Averianov S. V. Formation of the ASEAN security community: theoretical and practical aspects.	414
Ladani V. O. Modernisation of the parliamentary electoral system in Hungary during democratic transit	418
Mahmudova O. A. The role of the North Atlantic Treaty Organization in ensuring international peace and security	420

SCIENTIFIC LIFE

Derevianko S. M. National and cultural revival in Galicia in historical sources. Book Review : Shologon L. Sources from history of the national-cultural movement of Ukrainians of Galychyna (1848–1914). – Ivano-Frankivsk : Symphony Forte, 2015. – 460 p.	424
--	-----

СОДЕРЖАНИЕ

ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ

Солдатенко В. Ф. Василий Шахрай и его творчество в историографическом дискурсе (Ч. 3)	7
Пасечник И. Н. Новейшие российские исторические интерпретации государственных взглядов Павла Скоропадского	10
Кузнец Т. В. История в журнале «Труды Киевской Духовной Академии»: тематическая направленность публикаций	13
Юрченко О. А. Думы о море: общая характеристика и способы передачи числовой символики	19
Козак А. Благотворительность в Украине: к истории становления и развития (X в. – первая половина XIX в.)	22
Свердлык З. М. Особенности оформления архивных дел и хранения документов в органах городского управления Киева конца XIX – начала XX вв. (на примере Киевской городской думы и управы)	32
Яцкив О. Я. Формирование, распространение и деятельность Конгрегации сестёр святого Феликса Канталисского на территории Галиции в конце XIX – начале XX вв.	37
Иванченко Л. А. Научный вклад П. М. Дубровского в контексте развития сельскохозяйственного дела в Украине (конец XIX – начало XX в.)	40
Луценко М. В. Харьков как мультикультурный центр дворянского украинского леворадикального движения в Польше (1919–1923 гг.)	44
Кузьмын Р. Я. Украинский студенческий союз: центральный координационный орган студенческих товариществ Галичины в 1909–1914 годах	46
Магась В. О. Активизация общественности Поднепровской Украины во второй половине 1904 г.	51
Пыриг М. И. Проблемы становления организованного украинского леворадикального движения в Польше (1919–1923 гг.)	56
Крамар Ю. В. Культурно–художественная жизнь межвоенного Луцка	59
Петренко А. А. Религиозно–просветительская программа митрополита Киевского и Галицкого Платона (Городецкого)	63
Николаева Н. Б. Репрессии НКВД против подозрительных советской власти киевских преподавателей на примере Ефимовича Сергея Илларионовича (1937 г.)	67
Гай–Ныжык П. П. Отношение высшего руководства немецкого Рейха к Акту провозглашения возобновления Украинской Державы в 1941 г. и военно–политическая тактика Провода ОУН(р) в 1941–1943 гг.	71
Кудинова Л. В. Роль советской контрпропаганды в противодействии добровольному выезду населения с оккупированных украинских территорий на работы в Германию	81
Фазан Н. И. Деятельность Волынского областного института усовершенствования квалификации учителей в 1944–1953 гг.	85
Яценти Б. Р. Вклад профессора А. Т. Калачикова в разработку основ повышения плодородия почв Украины в 50–х гг. XX в.	87
Лукьяненко А. В. Большая и малая политика в отражении образовательной прессы УССР времён «оттепели» (1953–1964 годы) (Ч.1)	91
Ярлыкова А. А. Влияние советской внешней политики на формирование образа «Запада» в печатных СМИ УССР 1953–1964 гг.	94
Гергель Ю. В. Украинско–ливанское сотрудничество в гуманитарной отрасли (образование, культура, наука) в 1990–х – 2011 годах	99
Садовник А. В. Исторические корни возникновения Приднестровского конфликта 1989–1992 гг.: Молдавская Автономная Советская Социалистическая Республика в составе УССР 1924–1940 как одна из главных предпосылок конфликта	102
Василюк О. С. Методика проведения бинарных уроков по украинской литературе и истории Украины у учащихся 8–х классов на тему: «Украинские земли во второй половине XVII века» (по произведению П. Кулиша «Черная Рада»)	105
Илляшенко Ю. Ю., Лысенко А. И. Освещение отдельных аспектов положения детей в Украине периода развития гражданского общества в отечественной историографии 90–х годов XX в. – начала XXI в.	108
Карпусь Д. О. Историография исследования киевской школы экономической истории М. В. Довнар–Запольского	111
Михайлюк В. П., Дубровский П. С., Золотарь С. А. Конфликтотенность и конфликтность на общественном уровне в независимой Украине: историографические подходы к проблеме исследования	117
Кривошея И. И., Якименко Л. Н. Участие ОБСЕ в решении вооруженных конфликтов на постсоветском пространстве: проблема Нагорного Карабаха (1992–2016) и Донбасса (2014–2016) (на материале электронных изданий)	122
Бондаренко В. Г. Движение за самостоятельность казаков Дона, Кубани и Терека после Второй мировой войны (1945–1999 гг.)	129
Верезомская С. Ж. Деятельность Федора Эрнста по исследованию и собиранию творческого наследия художников Г. Гольпейна и Гроте.	134
Апостол М. В. Первая украинская специализированная молочная порода	137
Исмаилова З. Организация и развитие высшей и средней специальной школы в Нахичеванской АССР (1922–1927 гг.)	140
Асланов Э. Деятельность Бакинского СНК и его председателя Степана Шаумяна в историографии Азербайджана в годы независимости.	142
Наджиев Э. Р. Демографические проблемы в Сефевидском государстве вызванные болезнями	145
Алиева–Мамедова Г. Азербайджан в начале XXI века	150
Керимов Э. Археологическое исследование архитектурных памятников Самужского и Газахского районов	152

ФИЛОСОФСКИЕ НАУКИ

Матвиенко И. С. Проблема нигилизма в европейской культуре (философские взгляды Ф. Ницше)	156
Скалацкая Е. В. Концепция социального пространства Анри Лефевра: эвристический потенциал по исследованию феномена моды	158
Астахова Т. Г. Принцип всеединства В. С. Соловьёва в контексте взаимосвязи духовного и телесного	162
Савицкая И. М., Мельник В. С. Философско–религиозные идеи в творчестве Т. Г. Шевченко	166
Христокин Г. В. Мистически–поэтическая теология Спиридона Кислякова как особый феномен в истории киевской христианской традиции	169
Шкиль С. А. Встреча патриарха Кирилла и папы Франциска в политическом и религиозном контекстах	173
Артюшенко Е. В. Информационное общество: истоки, проблемы, тенденции развития	177
Бондарь О. В. Трансцендентальное самообоснование субъективности	180
Гасанов А. Традиционные и современные ценности в условиях модернизации	183
Гнилицкая И. С. К вопросу об эпистемологическом статусе истории	186
Загурская С. Н. Социально–философский анализ констант власти гендера в историческом контексте	190
Лавлинский Р. А., Николенко К. В. Креативность как объект экономической деятельности	194
Мельник В. В. Проблема взаимодействия человека и общества в глобализированном социуме	197
Муратова И. А. Управление – творчество – технология: социально–философская экспликация	203

Незабитовский Г. В. Особенности стратегического маневрирования в научной аргументации	207
Столпеч А. В. Социально–философская проблематика охраны интеллектуальной собственности в условиях глобального информационного обмена	211
Черныш Т. Н. Эпистемологические измерения методологических подходов к анализу проблем информационного общества: теоретико–концептуальный контекст	216
Бережнюк М. Н. Проблема невыраженных посылок в аргументации	221
Дубына А. А. К проблеме определения понятия постсекулярного	225
Марусина Е. С. Когнитивная составляющая речи как атрибут коммуникации	228
Матюшина И. И. Коммуникативная модель исследования смысла: методологические основы и трудности	233
Диденко Л. В., Кондрашова–Диденко В. И. Социальный капитал: философско–экономические визии	237
Лисоколенко Т. В. Игровой характер симулякров	241
Марчук А. Т. Феномены удовольствия и страдания в идейной системе антропологии здоровья восточной патристики (Часть I)	245
Утюж И. Г., Спица Н. В. Методологические проблемы в философии медицины	249
Чуйкова Е. В. Контекстно–зависимый и контекстно–независимый гендерные когнитивные стили принятия адаптивных решений	252
Мороз Ю. А. Национальная традиция библейских переводов в Украине	256
Черная Л. В. Идеал как социокультурный хронотоп	259
Вергелес К. Н. Культура и религия в контексте глобализации	264
Иванова Н. В. Креатив мышления в стратегиях социокультурных и методологических рефлексий	267
Кушнарева М. Б. Особенности возникновения и функционирования цехового устройства в итальянских городах раннего Ренессанса	271
Русакос С. С. Новые тенденции молодежной культуры в контексте развития креативной индустрии	276
Соболь Т. В., Туренко В. Е., Ярмолицкая Н. В. Особенности реализации принципов Болонского процесса в европейских странах	280
Сагуйченко В. В. Развитие сети высшего образования в национальном и наднациональном пространстве: поиски ответа на вызовы глобализации	285
Бойченко Н. М. Социальные равенство/неравенство как ценности университетских сообществ	289
Петренко Н. В. Саморазвитие личности как философско–образовательная проблема	296
Шиндаулова Р. Б. Ноогуманизм в современной философии образования: поиск новой парадигмы развития	298
Коломиец Д. В. Особенности социализации личности в современном культурно–образовательном пространстве	302
Калюжная Т. Г. Профессионально–педагогическая подготовка будущего учителя: аксиологический поход	304
Абакумова Е. О. Дистанционное образование в трансформациях социального хронотопа	307
Цзоу Ченчжан. Виртуальный университет как стратегия развития высшего образования в информационном обществе	311
Мустафаева Х. Б. Роль детской литературы в развитии азербайджанского национального мышления	314

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

Угрин Л. Я. Политика идентичности: теоретические основы осмысления	317
Хомин И. Е. Основные принципы формирования принципов межпартийных взаимодействий в трансформационных обществах	320
Вербицкая В. В. Функционирование виртуальной дипломатии в условиях становления глобального информационного общества: национальное и международное регулирование	324
Ветринский И. Геополитические факторы в контексте формирования стратегии национального развития государства	329
Грациотова В. И. Индивидуальный мультикультурализм как модель эффективного мультикультурализма	332
Дахний З. В. Имидж и политическая репутация государства: сущность и соотношение понятий	336
Киндратец Е. Н. Способы восстановления функциональной способности политической системы	339
Макаренко Л. П. Теоретические основы анализа роли политической коммуникации в современной политической системе	343
Маммадов Р. К. Международные и внутригосударственные правовые проблемы борьбы с торговлей женщин	349
Шотурма Н. В. Коммуникативная политика органов местного самоуправления Украины и Республики Польша: методология исследования	352
Авксентьев А. А. «Эффект отождествления» в украинской электоральной практике	356
Бабка В. Л. Политика памяти в первые годы независимости Украины	360
Высоцкий А. Ю., Лукьяненко А. Ф. Образ Украины в зеркале американских медиа: особенности позитивного и негативного позиционирования	364
Вонсович А. С. Стратегический оборонный бюллетень Украины до 2020 г.: аналитические оценки	369
Гоцуляк В. М. Современные реалии и особенности политического лоббизма в Украине	373
Касьянова М. Н. Модели социальной адаптации украинских мигрантов в странах Восточной Европы конца XX – начало XXI ст.	376
Коваль И. В., Кисляк Л. Н. Влияние гражданского общества на модернизационные процессы украинской церкви	380
Михальчук С. А. Использование Интернет–коммуникаций в избирательном процессе Украины: опыт президентской кампании – 2010	384
Мигальчан И. Участие Верховной Рады Украины четвертого созыва в конституционном процессе	389
Нагорная М. М. Децентрализационные реформы в Украине как инструмент развития местной демократии: правовые и политические аспекты	393
Намазов Х. Ш. Переход от Организации Исламской Конференции к Организации Исламского Сотрудничества как главное обстоятельство интеграции в мусульманском мире	400
Стойко Е. М. Группы интересов в Евросоюзе: между необходимостью и прозрачностью	405
Мифтахов Б. Г. Влияние Европейской политики соседства на уровень свободы медиа в странах партнерах	408
Ясинская А. Ю. К вопросу политического доверия французского и польского избирателя в контексте проблематики политической неопределенности	410
Аверьянов С. В. Формирование сообщества безопасности АСЕАН: теоретический и практический аспекты	414
Ладани В. А. Модернизация парламентской избирательной системы Венгрии в условиях демократического транзита	418
Махмудова О. А. Роль Организации Североатлантического договора в обеспечении международного мира и безопасности	420

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

Деревяно С. М. Национально–культурное возрождение в Галичине в исторических источниках. Рецензия на книгу: Шологон Л. Источники по истории национально–культурного движения украинцев Галичины (1848–1914). – Ивано–Франковск : Симфония форте, 2015. – 460 с.	424
---	-----

ДО УВАГИ АВТОРІВ !

Вимоги до структури та оформлення наукових статей:

1. Наукова стаття повинна містити такі необхідні елементи:

- постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;
- аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;
- формулювання цілей статті (постановка завдання);
- виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
- висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

2. Розташування структурних елементів статті:

- УДК;
- прізвище, ім'я, по-батькові автора (авторів), вчений ступінь, вчене звання, посада і місце роботи, e-mail (українською, англійською, російською мовами);
- назва статті та анотація українською, англійською, російською мовами; анотація повинна бути структурованою, містити мету дослідження та застосовані методи, основні одержані висновки;
- ключові слова українською, англійською, російською мовами;
- обов'язковий список використаних джерел у кінці статті; **після** списку використаних джерел **надається цей же список** джерел латинським алфавітом (транслітерація);
- **обов'язкова вимога до статей – якість, високій рівень англійської мови.**

3. Вимоги для оформлення тексту:

Поля 20 мм; шрифт Times New Roman, кегель 14, інтервал – 1,5; абзацний відступ – 10 мм. Рисунки й таблиці оформляються згідно з ДСТУ.

4. Посилання на джерела в тексті подаються за таким зразком:

[7, с. 123], де 7 – номер джерела за списком використаних джерел, 123 – сторінка. Посилання на декілька джерел одночасно подаються таким чином: [1; 4; 8] або [2, с. 32; 9, с. 48; 11, с. 257]. Посилання на архівні джерела – [15, арк. 258, 231зв].

5. Стаття подається мовою оригіналу (українською, російською, англійською, німецькою, французькою, іспанською, польською, чеською) у електронному варіанті у вигляді файлу, який виконаний в текстовому редакторі MS Word for Windows, на диску чи електронною поштою.**6. Статті, автори яких не мають наукового ступеня, супроводжуються рецензією** кандидата або доктора наук за фахом публікації або витягом із протоколу засідання кафедри (відділу) про рекомендацію статті до друку. Підписи рецензії або витягу обов'язково завірені з печаткою. Рецензія або витяг з протоколу подається у сканованому вигляді електронною поштою.**7. Відповідальність** за зміст, точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори матеріалів. Редакція залишає за собою право на незначне редагування і скорочення, а також літературне виправлення статті (зі збереженням головних висновків та стилю автора). Редколегія може не поділяти світоглядних переконань авторів.**8. До статті додаються:**

- для Веб-сайту збірника обов'язкове резюме статті англійською мовою 2000 знаків. Резюме статті повинно бути структуроване, містити мету дослідження та застосовані методи, основні одержані висновки.

Резюме статті надсилається безплатно.

- **Відомості про автора (авторів):** прізвище, ім'я, по-батькові, вчений ступінь, вчене звання, посада і місце роботи, службова і домашня адреси з поштовим індексом, контактний телефон (моб.), e-mail, № відділення «Нової пошти».

Наукове видання

Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник»
В и п у с к 110 (7)

Научное издание
Сборник научных работ «Гілея: научный вестник»
В и п у с к 110 (7)

Scientific edition
Collection of scientific papers «Gileya: scientific herald»
110 e d i t i o n (7)

СПІВЗАСНОВНИКИ:
**Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
ВГО Українська академія наук**

Шеф–редактор: *В. П. Андрущенко*
Головний редактор: *В. М. Вашкевич*
Відповідальний секретар: *В. Б. Халамендик*

Видавництво: «Видавництво «Гілея»
04070, м. Київ, вул. Почайнинська, 62

Підписано до друку 24.06.2016 р.
Формат 60x84/8. Ум. друк. арк. __,__. Наклад 300 пр. Зам. № 332

Друк:
ДП «НВЦ «Пріоритети»
01014, м. Київ, вул. Петра Болбочана, 8, корп. 6
тел./факс: 254-51-51

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №3862 від 18.08.2010

Ціна договірна